

Kur'an-ı Kerim'de belirtildiği gibi bazı yerlerde (Arabistan ve havalisindeki Hıristiyan mezheplerinden bir kısmı Meryem'i tam bir ilah olarak kabul ederler.)

Aynı şekilde Hıristiyanlık zamanındaki iptidai dinlerden haberi olmadan bir çok şey almıştır. Origene, Plotin, Augustin gibi müelliflerin eserleri bu zamanda muhtelif mezheplerin birbirinden bir çok şey aldıklarını isbata kâfidir. Bunun içindir ki Hıristiyan papazları Mısır rahipleri gibi resmen başlarını tıraş ettiler ve bunların kıyafetlerini kabul ettiler. Yine aynı şekilde Budda'nın dininde olduğu gibi birdenbire Saint Pierre Roma'daki mihrapta belirir. Bu mayasız ekmek İsa'nın cisminden başka bir şey değildir der.

Hıristiyanlıktan önce yer yüzünde birçok üçlü din vardı. Sonradan toplanan İznik Konsili, Pavlos'un istediği şekilde yazılan ve teslisi savunan İncilleri kabul etmek suretiyle bu dinleri örnek almıştır. Aralarındaki benzerlik çok nettir: Şöyleki: «Mısır'da Oziris esrarı, Yunanistan'da Demeter esrarı, Dionyos ve Arphique esrarı, Anadolu'da Attis esrarı. Bütün bu tanrıların hepsi, İsa'nın öldüğü gibi feci bir surette ölmüşler, fakat bu dünyada yahut ta öbür dünyada tekrar dirilme bahtiyarlığına ermişler.

Bütün bu yukarda saydıklarımızdan şu sonuçları çıkarabiliriz:

Birinci : -İnsan- Allah İsa, sonbaharda doğuyor, ilkbaharda ölüyor. Keder ile sürürün yek diğerlerini takib eden tezahürleri arasında ölümünün üçüncüsü günü tekrar diriliyor. (Bu dirilme olayının da ilmi bir şekilde izahı yoktur ve görgü şahidi olarak bilinen Necdi Meryem'in kendi hayalinde canlandırdığı mevhum bir şey olduğu E. Renan'ın İsa'nın Hayatı adlı eserinde belirtilmektedir.)

İkinci : İsa İbadeti, beden ve cesedi olan ekmek ve şarapla merbuttur. Tıpkı buğday veyahut şarabın Oziris veya Dionyos'un bedeni ve kanı olduğu gibi.

Üçüncü : İsa diğer esrarlı dinlerin Allahı gibi çarınha gerilerek hiç lâayık olmadığı bir ölümlle ölüyor.

Dördüncü : Tıpkı esrarlı dinlerin mükedder ve mihnetli anneleri ve zeyceleri ta'zim etiği gibi, İsa yanında annesi, bakire annenin mazhar-ı tazim olduğunu görüyoruz.

Beşinci : İsa esrarlı dinlerin insan tanrıları tarzında bir halaskârdır.

Altıncı : Ziraatçı dinlerde, cemiyetin umumî hayır ve menfaati namına bizzat kendini kurban eden tanrılar gibi, İsa da beşeriyeti günahlardan kurtarmak için kendini feda etmiştir. (6) Bunlar bize gösteriyorki teslis sonradan hıristiyanlığa kasıtlı olarak sokulmuş bir takım batıl hurafelerdir. Bir ilaha, bir kadının karnında dokuz ay çömelmesi layık olmayan bir şeydir.

(6) İsa Meselesi'nden özetlenerek alınmıştır.

HİKMETLİ SÖZLER

İMAM ŞAFİİ

- *Nefsânî arzuları azgın olanlar, kendilerini ibâdete vererek onları yensinler.*
- *Mürüvvet, imanın başıdır. Eğer soğuk suyun mürüvveti yok edeceğimi bilsem, asla soğuk su içmem.*
- *Haksız sözleri tasdik eden dalkavuktur.*
- *Sende olmayan bir iyilikle seni öğenin, kızdığı zaman sende bulunmayan bir fenalıkla seni yereceğinden şüphelen olmasın!*
- *Sâdik dost, arkadaşının kusurunu görünce ihtar eder, ifşa etmez.*